

Gemeente Dordrecht WerkWijzer

De gemeente Dordrecht biedt een duaal traject voor kwetsbare inburgeraars genaamd 'Werkwijzer'. De deelnemers gaan bij re-integratiebedrijf Werkshop en een taalschool parallel aan de slag met hun Nederlandse taal en een vorm van werk bij een werkgever of vrijwilligersorganisatie.

Aanleiding en doelgroep

De Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) coördineert de pilot Duale trajecten in opdracht van de gemeente Dordrecht, en werkt voor alle gemeenten in de regio. Voorafgaand aan de pilot duale trajecten hebben zij al een duale aanpak werk en inburgering gestart voor statushouders met als doel om betaald werk te vinden en uit te stromen uit de uitkering. Het bleek in de praktijk moeilijk om voor deze aanpak de juiste kandidaten te vinden, omdat veel statushouders last hadden van diverse belemmeringen. Daarom richtten de gemeente Dordrecht en de SDD zich in de voorliggende pilot juist nadrukkelijk op de groep kwetsbare inburgeraars. Het duale traject heet 'WerkWijzer' en wordt in samenwerking uitgevoerd door de Werkshop (een re-integratiebedrijf) en twee taalscholen (het ROC Da Vinci College en Het Werkwoord). Ook is Pharos betrokken als trainer van sleutelpersonen.

De pilot richt zich op inburgeringsplichtigen in de gehele regio Drechtsteden die in staat zijn om tijdens de pilot toegeleid te worden naar werk, een afgeleide daarvan (taal-werkstages, vrijwilligerswerk) of een andere vorm van (maatschappelijke) participatie. Het gaat dus om participatie naar vermogen. De deelnemers moeten ook te maken hebben met belemmeringen op andere leefgebieden, zoals psychische, lichamelijke of financiële problemen. Het gaat niet alleen om personen met een uitkering; de pilot staat ook open voor instroom van gezinsmigranten en andere niet-uitkeringsgerechtigde inburgeringsplichtigen die doorverwezen worden vanuit bijvoorbeeld VluchtelingenWerk of wijkteams.

Doelen en verwachtingen

Voor de gemeente Dordrecht staat in deze pilot het leren centraal, door ervaring en kennis op te doen over:

- Hoe bedien je de groep kwetsbare inburgeraars het beste? Hoe belastbaar zijn zij, en hoe intensief kan een traject voor hen zijn zonder dat er uitval ontstaat?
- Welke elementen zijn relevant om op te nemen in een brede intake en een PIP?
- Hoe zorg je er in een duaal traject voor dat verschillende activiteiten goed op elkaar aansluiten?
- Zijn de huidige uitvoerders (de Werkshop, ROC Da Vinci en Het Werkwoord) een goede combinatie voor de uitvoering van zo'n duaal traject (ook met het oog op de toekomst)?
- Hoe kan een werkbare weekvulling gericht op inburgering en participatie eruit zien?

De verwachting is dat het programma leidt tot een versnelde leercurve, omdat het mogelijk wordt om de geleerde taal en vaardigheden in de werkcontext te oefenen. Er zijn bewust geen kwantitatieve (SMART) output- of outcometargets geformuleerd voor de pilot. De gemeente Dordrecht en SDD willen samen met de uitvoerders de Werkshop, ROC Da Vinci College en Het Werkwoord op een flexibele en wendbare wijze een optimale aanpak ontwikkelen. De verwachting is dat er vijftig trajecten gerealiseerd zullen worden.

Werving en intake

De doelgroep is voor een belangrijk deel in beeld bij de *dedicated* klantregisseurs van het Team Statushouders van de SDD. Zij hebben inburgeringsplichtigen met een uitkering in hun caseload en kennen hen goed. De klantregisseurs maken een voorselectie op basis van de uitkomsten van een assessment, dat onder alle statushouders wordt afgenomen en waaruit ook belemmeringen naar voren kunnen komen.¹⁰

¹⁰ Als assessment wordt de Persoonsprofielscan Vluchtelingen (PPS-V) gebruikt. Deze brengt in kaart wat de opleiding, werkervaring, taalniveau en mogelijke kansen en belemmeringen van statushouders/vluchtelingen zijn bij het betreden van de Nederlandse arbeidsmarkt.

Gecombineerd met het eigen klantbeeld maakt de klantregisseur een selectie van potentiële deelnemers. Voor hen wordt een (verplichte) informatiebijeenkomst georganiseerd waar het traject wordt toegelicht, en vervolgens voert de klantregisseur een individueel gesprek om de deelnemer verdere toelichting te geven en te motiveren om deel te nemen. Deelname aan dit duale traject is vrijwillig, maar indien men niet wil deelnemen wordt in overleg met de klantregisseur gezocht naar een andere passende manier van participatie.

Alle inburgeraars die ervoor kiezen om deel te nemen worden ondergebracht in de caseload van één klantregisseur, die optreedt als coördinator voor de pilot en hierover afstemt met de betrokken uitvoerders. De deelnemers doorlopen vervolgens nog een intake bij de Werkshop en één van de twee taalscholen, waarbij op basis van meerdere tests een beeld wordt verkregen van de talenten, leerbaarheid, drijfveren en het taalniveau.¹¹ Op basis van dit totaalbeeld stelt 'WerkWijzer' per deelnemer een maatwerkplan (een 'PIP-light') op rondom taalverwerving en participatie, met doelen voor korte en lange termijn. Ook maken zij een inschatting van de benodigde extra coaching en begeleiding die nodig is om eventuele belemmeringen weg te kunnen nemen. Dit kan geboden worden vanuit SDD of andere (regionale) partners.¹²

Activiteiten binnen traject

Het duale traject bestaat uit een combinatie van activiteiten gericht op taalverwerving (i.h.k.v. de inburgering) en participatie (economische of maatschappelijke participatie).

- **Trainingen bij Werkshop** (12u per week): onder andere gericht op het hervinden van kracht, gezond leven, communicatie, vergroten van de zelfredzaamheid, werknemersvaardigheden en de Nederlandse werkcultuur.
- **Individuele begeleiding bij Werkshop** (flexibel): deelnemers voeren regelmatig individuele coachingsgesprekken met de Werkshop gericht op het toewerken naar individuele doelen op het gebied van zelfredzaamheid of participatie.
- **Participatie** (8 tot 24u per week): na de start van het traject worden deelnemers zo snel mogelijk gekoppeld aan een vorm van werk. Idealiter gaat het om betaald werk of een afgeleide daarvan (taalwerkstages, vrijwilligerswerk, etc.), en als dat nog niet haalbaar is, zoekt men naar een andere passende vorm van (maatschappelijke) participatie.
- **Formele taal cursus bij ROC Da Vinci College of Het Werkwoord** (9u per week): deelnemers volgen drie dagdelen per week formele taallessen gericht op het behalen van het inburgeringsexamen. Dit bekostigen zij vanuit hun DUO-lening. Beide taalaanbieders hebben in de taallessen aandacht voor praktijkgerichte taalverwerving, ingebed in concrete situaties.
- **Extra taallessen bij ROC Da Vinci College of Het Werkwoord** (3 of 6u per week): deelnemers krijgen vanuit de pilot extra taalondersteuning aangeboden door ROC Da Vinci of Het Werkwoord. Afhankelijk van hun leerbaarheid en belastbaarheid zijn er twee opties: drie maanden lang zes uur per week taallessen, of zes maanden lang drie uur per week. Deze taalondersteuning is gericht op het versterken van de taalvaardigheden zodat deelnemers zich in verschillende contexten kunnen uiten.

Roosterpuzzel

Het combineren van de bovenstaande activiteiten in een passend weekschema per deelnemer bleek een uitdaging. Gehoopt werd dat de lestijden konden worden aangepast waar nodig, maar dit bleek in de praktijk lastig. Dit ving de Werkshop op door de timing van hun trainingen en individuele coaching flexibel aan te passen zodat het paste rondom de taalroosters van de pilotdeelnemers.

Belemmeringen en niveauverschillen

Bij de start van de pilot merkte de Werkshop dat veel van de aangemelde deelnemers belemmeringen hadden (trauma's, financiële problemen et cetera) en dat er aanzienlijke niveauverschillen waren binnen de deelnemersgroep. Daarom lag in de eerste fase van de pilot de nadruk op een-op-eenbegeleiding om

¹¹ Dit betreft allereerst de 'Talentscan', waarin door visuele en verbale testen het talent, de leerbaarheid, interesses, drijfveren, het welbevinden en competenties worden gemeten. Daarnaast worden het taalniveau, de leerbaarheid en de sociale kring onderzocht door middel van toetsen van Bureau ICE. Wanneer informatie rondom digitale en rekenvaardigheden relevant is, worden basismeters van Stichting Lezen & Schrijven ingezet.

¹² Te denken valt aan de sociale wijkteams, het Leger des Heils, VluchtelingenWerk en Stichting Mee.

de belemmeringen en mogelijkheden van de deelnemers in kaart te brengen. Hierdoor kon de aanvullende taalondersteuning bij de taalscholen ook pas later dan verwacht starten. Vervolgens heeft de Werkshop alsnog de groepsgewijze trainingen ter voorbereiding op werk uitgevoerd. Na afronding van de trainingen lag de nadruk weer op individuele begeleiding. Voor ongeveer de helft van de pilotdeelnemers betrof dit begeleiding richting een vorm van participatie. De andere helft was hier nog niet aan toe en werd begeleid bij het wegnemen van belemmeringen en het vergroten van de zelfredzaamheid. Gedurende de lockdowns waren zowel de gemeente als andere ondersteunende organisaties gesloten, maar bleef de Werkshop open. Zij kregen daardoor meer hulpvragen van de pilotdeelnemers, waarmee ze hen zo veel mogelijk hebben geholpen.

Inzet sleutelpersonen

Voor de pilot zijn enkele 'sleutelpersonen' (Syrische of Eritrese ervaringsdeskundigen) ingezet, die vooraf getraind zijn door Pharos. Zij verzorgden groepsgewijs psycho-educatieve training over psychische belemmeringen en de gezondheidszorg, en waren aanwezig tijdens de trainingen en de individuele coaching. De ervaringen hiermee zijn zeer positief. De sleutelpersonen helpen met het vertalen van zaken waar nodig, en begrijpen de doelgroep goed door hun gedeelde culturele achtergrond, waardoor ze dicht bij de deelnemer staan. Hierdoor signaleren ze snel belemmeringen of problemen en kunnen ze zaken goed aan deelnemers uitleggen.

Begeleiding naar participatie

Om een passende vorm van participatie te vinden, gebruikt de Werkshop diens bestaande werkgeversnetwerk in de regio. Men benadert ook 'koud' werkgevers die werk hebben dat aansluit bij de capaciteiten en wensen van de doelgroep. Verder meldt men deelnemers aan voor vrijwilligerswerk, hoewel vele van deze instellingen gedurende de coronacrisis gesloten waren. Ook de bemiddeling naar reguliere werkgevers is door de coronacrisis bemoeilijkt. Wanneer deelnemers desondanks aan de slag gaan bij een reguliere werkgever, worden zij begeleid door een jobcoach van de Werkshop. De jobcoach houdt tweewekelijks contact met de deelnemer en de werkgever, maakt eventuele knelpunten bespreekbaar en biedt ondersteuning waar nodig om de match te verduurzamen. Voorbeelden zijn het regelen van een elektrische fiets als vervoersmiddel of het bieden van een VCA-cursus. Hiervoor is een deel van de pilotmiddelen gereserveerd in een 'doorbraakbudget' dat regelluw ingezet kan worden. Ook na het traject blijft de Werkshop de deelnemer monitoren, en kan een deelnemer altijd op de Werkshop terugvalen, om te voorkomen dat men terugvalt naar een uitkering.

Samenvattend zijn de kernelementen van de aanpak:

- taal en (voorbereiding) op participatie in één programma;
- zo snel mogelijk aan het werk;
- extra intensieve taalles;
- aandacht voor psychische problemen;
- begeleiding na de plaatsing (deelnemer en werkgever).

Betrokken partijen en samenwerking

De SDD heeft van de gemeente Dordrecht de opdracht gekregen om de pilot te coördineren. Hoewel formeel alleen de gemeente Dordrecht als pilotgemeente in de VOI pilot Duale trajecten deelneemt, werkt de SDD regionaal voor alle gemeenten in de regio Drechtsteden. Inburgeraars uit die gemeenten nemen dus ook deel aan het duale traject. De SDD heeft voor de pilot een projectleider aangesteld en op uitvoerend niveau zijn alle pilotdeelnemers in de caseload van één van de klantregisseurs geplaatst, die optreedt als aanspreekpunt en vraagbaak (coördinator). Zij zijn verantwoordelijk voor het verlenen van de opdracht aan de uitvoerende partij(en), selectie en toeleiding van voldoende kandidaten, het volgen van de voortgang en waar nodig bijsturen, evaluatie, trekken van lessen en deze uitdragen in het kader van de pilot. De projectleider initieert/organiseert overleg met gemeente(n), stakeholders en/of opdrachtnemers.

De trajecten werden in eerste instantie in opdracht van de SDD uitgevoerd door WerkWijzer, een samenwerking van de Werkshop (re-integratiebedrijf) en het ROC Da Vinci College, teneinde participatie en taalverwerving met elkaar te kunnen combineren. ROC Da Vinci zou voor alle pilotdeelnemers de extra taalles uitvoeren. Later werd duidelijk dat een groot deel van de pilotdeelnemers hun formele taalles

volgde bij Het Werkwoord. Daarop is besloten om Het Werkwoord voor de desbetreffende pilotdeelnemers de extra taalles te laten uitvoeren. Het ROC Da Vinci voert de extra taalles uit voor de pilotdeelnemers die bij het ROC Da Vinci of een andere taalschool hun formele taalles volgen.

Een begeleider vanuit de Werkshop treedt op als casusregisseur voor de deelnemers, en overlegt regelmatig met de coördinator van de SDD (klantmanager). De klantmanager is regelmatig aanwezig op locatie bij de Werkshop en wordt betrokken in het geval van belemmeringen of motivatieproblemen bij de deelnemer. Doordat de klantmanager alle pilotdeelnemers in de eigen caseload heeft, is hij een bekend gezicht voor de deelnemers en hoeft er niet afgestemd te worden met andere klantmanagers. Indien nodig kunnen via de SDD ook andere reguliere ondersteuningsmiddelen worden ingezet, zoals schuldhulpverlening, Wmo/sociale wijkteams, de werkgeversbenadering (via Baanbrekend Drechtsteden), vakgerichte trainingen en ggz. Pharos heeft tot slot de sleutelpersonen getraind.

Geleerde lessen

De uitvoerders hebben tijdens de uitvoering van de pilot de volgende lessen geleerd over duale trajecten:

- De inzet van sleutelpersonen is een succesfactor. Zij staan dicht bij de doelgroep, vertalen waar nodig en leggen zaken uit om de brug te slaan tussen begeleiders en deelnemers.
- Een intensieve en brede begeleiding is noodzakelijk om kwetsbare inburgeraars vast te houden en uitval te voorkomen. Dit vergt ruimte om soms onconventioneel te handelen en regelluw voorzieningen te bieden. Het doorbraakbudget is hier een voorbeeld van.
- Inburgeraars hebben behoefte aan een fysieke plaats waar zij met hun vragen naartoe kunnen.
- Een dedicated klantmanager die alle pilotdeelnemers in caseload heeft, bevordert een efficiënte en snelle afstemming met de externe uitvoerder.

Zie ook

- www.dewerkshop.info
- www.davinci.nl
- www.hetwerkwoord.nl
- Contactpersoon: Allenoosh Azarian, projectleider duale trajecten, Sociale Dienst Drechtsteden, A.Azarian@drechtsteden.nl